Resilience of Preschool Education in Ukraine Amid Prolonged War: Safety, Accessibility, and Psychosocial Support

UDC 373.2:355.01(477)
DOI: https://doi.org/10.15421/1726204
A2 Early Childhood Education

Kocherga Oleksandr[1]
Ph.D., Assoc.Prof., https://orcid.org/0009-0008-1134-450X, o.kocherha@kubg.edu.ua
Stadnik Nadiia[2]
Ph.D., Senior Lecturer, https://orcid.org/0000-0002-2619-4419, n.stadnik72@ukr.net
Volynets Yuliia[1]
Ph.D., Assoc. Prof., https://orcid.org/0000-0002-3849-0821, y.volynets@kubg.edu.ua

[1]Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University (Kyiv, Ukraine)
[2]Municipal Institution of the Kyiv Regional Council "Bila Tserkva Humanitarian and Pedagogical Professional College" (Bila Tserkva, Ukraine)

Abstract.

Relevance. The prolonged war has affected preschool education in Ukraine. Security risks, displacement, unequal access to preschool institutions, and psychological stress necessitate a resilient model focused on children's best interests, development, and family support. **Purpose.** To substantiate preschool education resilience during prolonged war and identify educational environment characteristics ensuring safety, accessibility, developmental continuity, and psychosocial support. Methods included analysis of regulatory documents, scientific publications, and analytical materials, systematisation of risks and support resources, comparison, and generalisation. **Results**. Preschool education resilience is defined as the ability of the system, institutions, and educational participants to maintain developmental and supportive functions, adapt to risks, and restore interaction quality. The relationship between physical and psychological safety, accessibility, flexible educational formats, psychosocial support, play, family partnership, inclusion, and teachers' resilience is substantiated. The educational environment is conceptualised as a system of four components: protective, organisational and accessibility-related, psychosocial and developmental, and professional and partnership-based. Resilience is assessed by preserving age-appropriate developmental experiences under safe conditions. **Conclusions.** Preschool education resilience is a principle of systemic management under uncertainty. The findings can support institutional planning, flexible interaction, teacher and parent support, and preschool education recovery. Further research should develop resilience indicators, compare communities facing different wartime risks, and assess teaching teams' resilience.

Keywords: preschool education, resilience, safe educational environment, accessibility, psychosocial support, play, family partnership

Стійкість дошкільної освіти України в умовах тривалої війни: безпека, доступність і психосоціальна підтримка

Кочерга Олександр[1], **Стаднік Надія**[2], **Волинець Юлія**[1]

[1]Київський столичний університет імені Бориса Грінченка (Київ, Україна)
[2]Комунальний заклад Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж» (Біла Церква, Україна)

Анотація.

Актуальність. Тривала війна змінила функціонування дошкільної освіти України. Безпекові ризики, переміщення сімей, нерівний доступ до закладів і психоемоційне навантаження зумовлюють потребу стійкої моделі освіти, орієнтованої на інтереси дитини, її розвиток і підтримку родини. **Мета.** Обґрунтувати засади стійкості дошкільної освіти в умовах тривалої війни та визначити характеристики середовища, що створює умови для безпеки, доступності, безперервності розвитку й психосоціальної підтримки дитини. Використано аналіз нормативних документів, наукових публікацій та аналітичних матеріалів, систематизацію ризиків і ресурсів підтримки, порівняння й узагальнення. **Результати.** Уточнено поняття «стійкість дошкільної освіти» як здатність системи, закладу й учасників освітнього процесу зберігати розвиткові та підтримувальні функції, адаптуватися до ризиків і відновлювати якість взаємодії. Обґрунтовано взаємозв'язок фізичної та психологічної безпеки, доступності освіти, гнучких форматів, психосоціальної підтримки, гри, партнерства з родиною, інклюзивності й професійної стійкості педагога. Освітнє середовище представлено як систему контурів: захисного, організаційно-доступнісного, психосоціально-розвиткового та професійно-партнерського. Критерієм стійкості є збереження віковідповідного досвіду розвитку дитини за безпечних і реалістичних умов. **Висновки.** Стійкість дошкільної освіти визначено як принцип системного управління в умовах невизначеності. Результати можна використати для планування діяльності закладів, підтримки педагогів і батьків та розроблення стратегій відновлення дошкілля. Подальші дослідження передбачають розроблення індикаторів стійкості, порівняння практик громад із різним рівнем воєнного ризику й оцінювання стійкості педагогічних команд.

Ключові слова: дошкільна освіта, стійкість, безпечне освітнє середовище, доступність, психосоціальна підтримка, гра, партнерство з родиною
Стаття надійшла / Article arrived: 18.09.2026 // Схвалено до друку / Accepted: 12.11.2026 // Підписано до друку / Approved for printing: 13.11.2026

Вступ.

Повномасштабна війна перетворила кризові умови на тривалий контекст функціонування дошкільної освіти України. Система має одночасно забезпечувати право дитини на освіту, захист, розвиток, спілкування та емоційно безпечне дитинство. Якщо у 2022–2023 роках пріоритетом було екстрене реагування на закриття освітніх закладів, переміщення сімей і повітряні тривоги, то нині актуалізується системне завдання – вибудувати дошкільну освіту, здатну працювати за різних рівнів ризику, відновлювати порушені зв'язки й зберігати дитиноцентричну спрямованість. У цьому контексті категорія стійкості дає змогу перейти від переліку окремих труднощів до аналізу здатності дошкілля адаптуватися, підтримувати базові функції та розвиватися попри тривалу невизначеність.

Воєнна адаптація відбувається одночасно з оновленням нормативної моделі дошкілля. Закон України «Про дошкільну освіту» закріплює орієнтацію на доступність, якість, безпеку та найкращі інтереси дитини (Верховна Рада України, 2024). Постанова Кабінету Міністрів України № 818 від 7 липня 2025 року унормовує такі типи організації освітньої діяльності, як мобільний дитячий садок, сімейний (родинний) садок, міні-садок, центр педагогічного партнерства та центр розвитку дитини (Кабінет Міністрів України, 2025a). Державний стандарт дошкільної освіти, затверджений постановою № 1557, що набирає чинності 1 вересня 2027 року, визначає перспективну компетентнісну рамку розвитку системи (Кабінет Міністрів України, 2025b). Отже, стійкість доцільно розглядати не як тимчасову антикризову практику, а як принцип сучасної організації дошкільної освіти.

Проблема має виразний соціальний вимір. За даними UNICEF, у 2024 році четверо з десяти дітей віком від трьох до шести років не відвідували заклади дошкільної освіти регулярно; серед провідних бар'єрів батьки й особи, які їх замінюють, називали закриття закладів та безпекові ризики (UNICEF, 2024). Національне дослідження UNICEF Ukraine та International Labour Organization 2026 року також засвідчує потребу сімей у доступних і гнучких послугах дошкільної освіти й догляду (UNICEF Ukraine & International Labour Organization, 2026). З огляду на викладене стійкість дошкільної освіти розуміємо як здатність системи, закладу та учасників освітнього процесу зберігати розвиткові й підтримувальні функції, адаптувати спосіб їх реалізації до рівня ризику та відновлювати якість взаємодії після порушень.

Відповідно до визначеної проблематики мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні засад стійкості дошкільної освіти України в умовах тривалої війни та визначенні характеристик освітнього середовища, здатного забезпечувати безпеку, доступність, безперервність розвитку й психосоціальну підтримку дитини. Для досягнення поставленої мети використано аналіз нормативно-правових актів, наукових публікацій, аналітичних і моніторингових матеріалів, систематизацію чинників ризику та ресурсів підтримки, порівняння організаційних підходів і концептуальне узагальнення.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. У вітчизняному науковому дискурсі В. Ткаченко та Т. Дронь виокремлюють безпеку, регіонально зумовлені формати освітнього процесу, кадрові й матеріально-технічні потреби як взаємопов'язані аспекти діяльності закладів дошкільної освіти у воєнний час (Ткаченко & Дронь, 2023). Аналітичний звіт ДНУ «Інститут освітньої аналітики» засвідчує істотну відмінність умов функціонування закладів у різних громадах і, відповідно, потребу відмови від універсальних організаційних рішень (Денисюк та ін., 2023). Розвиваючи цей підхід, О. Денисюк і В. Ткаченко пов'язують подальшу модернізацію дошкільної освіти з нормативним оновленням, альтернативними формами, професійним розвитком педагогів та інклюзивністю (Денисюк & Ткаченко, 2024), тоді як Ю. Іриневич акцентує на кадровій спроможності та психологічній підтримці педагогічних працівників (Іриневич, 2024).

Психосоціальний вимір проблеми розкрито у працях Т. Гури й О. Роми. Дослідниці засвідчили зміни сюжетів, емоційності й організації дитячої гри під впливом війни та обґрунтували значення педагогічної фасилітації гри як ресурсу підтримки (Gura & Roma, 2023, 2024). О. Косенчук і Н. Тарнавська запропонували багаторівневий моніторинг психічного здоров'я дітей дошкільного віку, поєднавши спостереження за розвитком, аналіз освітнього процесу та оцінювання середовища (Kosenchuk & Tarnavska, 2024). О. Донченко, своєю чергою, розглядає педагогічний супровід у зв'язку із соціально-емоційним навчанням, психологічною безпекою та травмочутливими підходами (Донченко, 2026).

Професійний стан вихователя постає окремою умовою стійкості освітнього середовища. Дослідження В. Смідта, О. Карпенко, М. Чепіль та Е.-М. Ембахер виявило зв'язок травматичних симптомів із професійним вигоранням, тоді як резильєнтність і соціальна підтримка мають захисне значення (Smidt et al., 2024). Моніторинг Державної служби якості освіти за 2025/2026 навчальний рік також орієнтує на комплексне оцінювання готовності закладу до взаємодії в умовах воєнного стану (Державна служба якості освіти України, 2025). Узагальнення наявного доробку засвідчує, що окремі площини проблеми досліджено достатньо виразно, однак безпековий, організаційний, психосоціальний і професійний виміри потребують інтеграції в єдину рамку стійкості дошкільної освіти.

Результати дослідження.

Вихідним положенням проведеного узагальнення є розмежування стійкості та безперервної діяльності закладу освіти за будь-яких обставин. За реальної загрози тимчасове припинення очного освітнього процесу є відповідальним управлінським рішенням. Стійкість виявляється у здатності швидко змінити формат, зберегти контакт із сім'єю, підтримати звичні ритуали й розвиткові активності та повернутися до очної взаємодії, щойно це стане безпечним. Відтак критерієм виступає не незмінність форми, а збереження функції розвитку й підтримки дитини.

У межах запропонованої рамки базовою засадою стійкого середовища є багатовимірна безпека. Фізичний вимір охоплює укриття, алгоритми дій під час тривоги, евакуаційні маршрути, домедичну готовність персоналу та узгоджену комунікацію з батьками вихованців. Водночас дитина дошкільного віку сприймає безпеку передусім через поведінку значущого дорослого. Тому фізичні протоколи мають доповнюватися психологічно чутливими сценаріями: спокійними поясненнями, передбачуваними діями, сенсорними й руховими паузами, правом дитини не говорити про пережите та поступовим поверненням до звичайної діяльності.

У цьому контексті воєнні сюжети у грі не варто автоматично забороняти або трактувати як ознаку патології. Дослідження Т. Гури й О. Роми показують, що такі сюжети відображають актуальний досвід і можуть супроводжуватися емоційною напруженістю, потребою в участі дорослого чи тенденцією до усамітнення (Gura & Roma, 2023, 2024). Відповідно, діяльність фахівця зосереджується на систематичному спостереженні та м'якому посередництві: створенні середовища з безпечними ресурсами, збагаченні фабул темами піклування, порятунку, терапії, відбудови й повернення додому без примусової трансформації дитячої активності.

Логічним продовженням безпекового виміру є фактична доступність дошкільної освіти. Формальне зарахування до закладу не гарантує регулярного розвиткового досвіду. Реальний доступ означає можливість спілкуватися з педагогом і ровесниками, грати, отримувати підтримку та брати участь у посильному ритмі. Попит батьків на гнучкі варіанти дошкільної освіти, зафіксований UNICEF (2024) та UNICEF Ukraine & International Labour Organization (2026), підтверджує доцільність мобільних, короткотривалих, сімейних та інших моделей. Водночас альтернативний формат не повинен перетворюватися на спрощену освіту: він має зберігати гру, рух, мовленнєву взаємодію, дослідження, творчість і партнерство з родиною.

Дистанційна взаємодія за таких умов виконує комплементарну функцію і не може розглядатися як всеосяжний інструмент. Педагогічно доцільними є точкові інтервенції: підтримання зв'язку, короткотривалі ігрові сесії, текстові та аудіовізуальні активності, просвіта родин і трансляція ігрових практик. Натомість механічне відтворення шкільних атрибутів – тривалих онлайн-занять і виконання завдань під постійним контролем – не відповідає віковим потребам дошкільника. Оскільки цифрові носії не замінюють реального предметно-просторового середовища, рухової та комунікативної активності, стійкий освітній підхід ґрунтується на виваженому й функціонально обмеженому використанні ІКТ.

З огляду на обмеженість цифрових інструментів пріоритетними залишаються безпосередні життєві практики, у які інтегрується психосоціальна підтримка. Йдеться про передбачуваний ритм дня, чуйне реагування, вільну гру, емоційний словник, творчість, рух і підтримку взаємодії з ровесниками. Багаторівневий підхід О. Косенчук і Н. Тарнавської демонструє важливість системного спостереження за соціально-емоційним розвитком і своєчасного коригування освітніх умов (Kosenchuk & Tarnavska, 2024). Вихователь при цьому не підміняє психолога: він підтримує дитину в межах професійної ролі, а за стійких ознак неблагополуччя взаємодіє з фахівцями та сім'єю.

Психосоціальна підтримка набуває сталого характеру за умови партнерства з родиною. Під час війни батьки є не лише отримувачами інформації, а й ключовими співтворцями відчуття безпеки дитини. Комунікація закладу має бути регулярною, чіткою й ненадмірною та охоплювати зміни формату, алгоритми дій, умови укриття, рекомендації для домашнього середовища й канали звернення по допомогу. Доцільною є практично орієнтована педагогічна просвіта: як говорити з дитиною дошкільного віку про небезпеку, реагувати на повторювані воєнні сюжети, відновлювати рутину після переміщення, дозувати медіаконтент і помічати ознаки перевантаження.

Поряд із партнерством принципового значення набувають інклюзивність і чутливість до нерівності воєнного досвіду. Діти з особливими освітніми потребами, внутрішньо переміщені сім'ї, родини військовослужбовців або діти, які пережили втрату, можуть потребувати різної інтенсивності підтримки. Відповідно, доцільно адаптувати темп, простір, комунікацію й участь у групових активностях, уникаючи стигматизації та публічного маркування травматичного досвіду. У такому розумінні інклюзивність постає не лише як надання спеціальних послуг, а як культура прийняття відмінностей і усунення бар'єрів участі.

Необхідною умовою психологічної безпеки дітей є професійна стійкість вихователя. Дані В. Смідта та співавторів засвідчують, що резильєнтність і соціальна підтримка пов'язані з нижчим рівнем професійного вигорання (Smidt et al., 2024). Звідси випливає необхідність передбачати в закладі реалістичне навантаження, взаємозаміну, професійні

спільноти, консультації, доступ до психологічної допомоги та практично орієнтоване навчання. До змісту професійного розвитку доцільно включати травмочутливу комунікацію, фасилітацію гри, підтримку дітей після переміщення, інклюзивні адаптації та практики самодопомоги.

Узагальнення наведених положень дає змогу представити стійке дошкільне освітнє середовище як адаптивну систему взаємопов'язаних контурів. Захисний контур забезпечує фізичну й психологічну безпеку; організаційно-доступнісний – наближення послуги до дитини та реальну можливість участі; психосоціально-розвитковий – гру, спілкування й емоційну підтримку; професійно-партнерський – ресурсність педагога та взаємодію команди, родини й громади. Послаблення одного контуру знижує ефективність інших, тому стійкість не може зводитися до одного показника чи окремого заходу.

Відтак управління стійкістю доцільно будувати циклічно: оцінювати локальні ризики й потреби, обирати формат, спостерігати за станом дітей і команди, отримувати зворотний зв'язок від батьків та коригувати рішення. Практичними орієнтирами можуть бути запитання про реальний доступ дитини до розвитку, збереження гри й взаємодії, безпечність обраного формату, цифрове навантаження, зрозумілість комунікації з родиною та доступність підтримки для педагога. Така логіка переводить поняття стійкості з рівня декларації у площину щоденного управління.

Принципово важливо, щоб війна не стала підставою для форсованої академізації під гаслом «надолуження втрат». Для дитини дошкільного віку відновлення розвитку відбувається через насичене мовленнєве середовище, гру, рух, дослідницьку активність, читання, творчість і стабільні стосунки. Навіть за наявності прогалин доцільно посилювати якість проживання дитиною щоденного досвіду, а не обсяг фронтальних занять. Такий підхід узгоджується з перспективною компетентнісною логікою нового Державного стандарту дошкільної освіти (Кабінет Міністрів України, 2025b) і захищає право дитини на віковідповідний розвиток.

Таким чином, стійкість дошкільної освіти постає критерієм якості управління в умовах невизначеності. Вона виявляється у здатності приймати рішення, які одночасно безпечні, педагогічно виправдані, доступні для сімей і ресурсно реалістичні для команди. Це зміщує фокус із формального питання «чи працює заклад» до змістового – «який розвитковий і підтримувальний досвід реально отримує дитина». Саме така постановка проблеми поєднує гуманітарну відповідь, сучасну реформу дошкілля та довгострокове відновлення.

Висновки.

Проведене теоретичне узагальнення дає підстави розглядати стійкість дошкільної освіти України як здатність системи, закладу та учасників освітнього процесу зберігати розвиткові й підтримувальні функції, гнучко змінювати способи їх реалізації відповідно до рівня ризику та відновлювати порушені зв'язки. За такого підходу стійкість не ототожнюється з безперервною очною роботою закладу за будь-яких обставин. Її зміст визначається тим, наскільки організаційні рішення дають змогу зберігати безпечний, віковідповідний і педагогічно доцільний досвід дитини навіть за необхідності тимчасової зміни формату взаємодії.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в концептуалізації стійкого дошкільного освітнього середовища як адаптивної системи взаємопов'язаних контурів. Захисний контур охоплює фізичну й психологічну безпеку; організаційно-доступнісний забезпечує реальну можливість дитини брати участь у розвитку, грі та спілкуванні; психосоціально-розвитковий інтегрує емоційну підтримку, вільну гру, рух, творчість і взаємодію з ровесниками; професійно-партнерський поєднує ресурсність педагога, партнерство з родиною та взаємодію з громадою. Взаємозалежність цих контурів засвідчує, що послаблення одного з них безпосередньо впливає на ефективність інших.

Отримані результати також підтверджують принципову важливість відмови від форсованої академізації як способу «надолуження втрат». За тривалої війни відновлення розвитку дошкільника доцільно забезпечувати через передбачуваний ритм, гру, мовленнєво насичене середовище, рухову та дослідницьку активність, читання, творчість і стабільні стосунки з дорослими. Відтак фактична доступність дошкільної освіти має оцінюватися не лише за формальним зарахуванням до закладу, а й за наявністю реального розвиткового досвіду, можливості взаємодіяти з педагогом і ровесниками та отримувати підтримку в посильному для дитини ритмі.

Практичне значення запропонованої рамки полягає в можливості її застосування під час локального планування роботи закладів дошкільної освіти, вибору очного, змішаного або інших гнучких форматів, організації комунікації з родинами, професійної підтримки педагогів та координації ресурсів громади. Управління стійкістю доцільно вибудовувати циклічно: оцінювати локальні ризики й потреби, визначати безпечний формат, спостерігати за станом дітей і команди, отримувати зворотний зв'язок від батьків та коригувати рішення відповідно до змін ситуації.

Перспективи подальших досліджень логічно пов'язати з розробленням індикаторів стійкості дошкільного освітнього середовища, порівнянням практик громад із різним рівнем воєнного ризику, оцінюванням результативності гнучких форм дошкільної освіти та вивченням професійної стійкості педагогічних команд у період війни й відновлення. Подальша емпірична перевірка запропонованої рамки дасть змогу конкретизувати управлінські орієнтири без зведення стійкості до одного показника або окремого антикризового заходу.

Декларація про використання ШІ. Під час підготовки рукопису інструменти генеративного штучного інтелекту використано виключно для мовного редагування, стилістичного вдосконалення, упорядкування структури та технічного форматування відповідно до вимог журналу. Науковий зміст, добір джерел, інтерпретація результатів і висновки належать авторам; автори несуть повну відповідальність за достовірність і коректність матеріалу.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

Верховна Рада України. (2024, 6 червня). *Про дошкільну освіту* (Закон України № 3788-IX). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text

Денисюк, О. Я., Титаренко, Н. В., Ткаченко, В. В., Дронь, Т. О., & Мурасова, О. (2023). *Дослідження щодо стану організації освітньої діяльності в закладах дошкільної освіти в умовах воєнного стану: аналітичний звіт*. ДНУ «Інститут освітньої аналітики». https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2023/11/doshkilna_osvita_report_2023.pdf

Денисюк, О. Я., & Ткаченко, В. В. (2024). Перспективні напрями реформування системи дошкільної освіти України. *Освітня аналітика України, 5*(31), 91–104. https://doi.org/10.32987/2617-8532-2024-5-91-104

Державна служба якості освіти України. (2025). *Результати моніторингового дослідження організованого початку 2025/2026 навчального року у сфері дошкільної освіти*. https://sqe.gov.ua/zdo-2025-2026/

Донченко, О. (2026). Педагогічний супровід вихованців закладів дошкільної освіти в умовах воєнного часу. *Педагогічна освіта: Теорія і практика. Психологія. Педагогіка, 45*(1), 51–57. https://doi.org/10.28925/2311-2409.2026.457

Іриневич, Ю. В. (2024). Кадрове забезпечення дошкільної освіти у воєнній Україні: євроінтеграційний аспект. *Освітня аналітика України, 6*(32), 107–113. https://doi.org/10.32987/2617-8532-2024-6-107-113

Кабінет Міністрів України. (2025a, 7 липня). *Деякі питання про типи організації освітньої діяльності закладів дошкільної освіти* (Постанова № 818). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/818-2025-%D0%BF#Text

Кабінет Міністрів України. (2025b, 26 листопада). *Про затвердження Державного стандарту дошкільної освіти* (Постанова № 1557). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1557-2025-%D0%BF#Text

Ткаченко, В. В., & Дронь, Т. О. (2023). Актуальні аспекти діяльності закладів, що надають послуги дошкільної освіти, в умовах воєнного стану в Україні. *Освітня аналітика України, 3*(24), 116–127. https://doi.org/10.32987/2617-8532-2023-3-116-127

UNICEF. (2024, 19 грудня). *4 з 10 дітей не здобувають регулярну дошкільну освіту – дослідження UNICEF*. https://www.unicef.org/ukraine/press-release/4-out-of-10-children-missing-out

UNICEF Ukraine, & International Labour Organization. (2026). *Доступ до дошкільної освіти і догляду та розширення економічних прав і можливостей жінок в Україні: національне дослідження*. https://www.unicef.org/ukraine/reports/access-to-ECE-women-empowerment-Ukraine-study

Gura, T., & Roma, O. (2023). Children's play during wartime in Ukraine from the preschool teacher's perspective. *ScienceRise: Pedagogical Education, 1*(52), 17–22. https://doi.org/10.15587/2519-4984.2023.275023

Gura, T., & Roma, O. (2024). How children's play has changed during wartime in Ukraine from the parent's perspective. *ScienceRise: Pedagogical Education, 3*(60), 47–53. https://doi.org/10.15587/2519-4984.2024.311448

Kosenchuk, O., & Tarnavska, N. (2024). Mental health in education for crisis-affected preschool children: Multilevel monitoring. *Mental Health: Global Challenges Journal, 7*(1), 95–117. https://doi.org/10.56508/mhgcj.v7i1.235

Smidt, W., Karpenko, O., Czepil, M., & Embacher, E.-M. (2024). Predictors of burnout of preschool teachers working in the warzone Ukraine. *Early Childhood Research Quarterly, 68*, 169–179. https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2024.05.002

REFERENCES

Cabinet of Ministers of Ukraine. (2025a, July 7). *Certain issues concerning types of organization of educational activities of preschool education institutions* (Resolution No. 818). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/818-2025-%D0%BF#Text

Cabinet of Ministers of Ukraine. (2025b, November 26). *On approval of the State Standard of Preschool Education* (Resolution No. 1557). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1557-2025-%D0%BF#Text

Denysiuk, O. Ya., & Tkachenko, V. V. (2024). Prospective directions for reforming the preschool education system in Ukraine. *Educational Analytics of Ukraine, 5*(31), 91–104. https://doi.org/10.32987/2617-8532-2024-5-91-104

Denysiuk, O. Ya., Tytarenko, N. V., Tkachenko, V. V., Dron, T. O., & Murasova, O. (2023). *Study of the organization of educational activities in preschool education institutions under martial law*. SSI Institute of Educational Analytics. https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2023/11/doshkilna_osvita_report_2023.pdf

Donchenko, O. (2026). Pedagogical support of preschool education institution children in wartime conditions. *Pedagogical Education: Theory and Practice. Psychology. Pedagogy, 45*(1), 51–57. https://doi.org/10.28925/2311-2409.2026.457

Gura, T., & Roma, O. (2023). Children's play during wartime in Ukraine from the preschool teacher's perspective. *ScienceRise: Pedagogical Education, 1*(52), 17–22. https://doi.org/10.15587/2519-4984.2023.275023

Gura, T., & Roma, O. (2024). How children's play has changed during wartime in Ukraine from the parent's perspective. *ScienceRise: Pedagogical Education, 3*(60), 47–53. https://doi.org/10.15587/2519-4984.2024.311448

Irynevych, Yu. V. (2024). Staffing preschool education in wartime Ukraine: European integration aspect. *Educational Analytics of Ukraine, 6*(32), 107–113. https://doi.org/10.32987/2617-8532-2024-6-107-113

Kosenchuk, O., & Tarnavska, N. (2024). Mental health in education for crisis-affected preschool children: Multilevel monitoring. *Mental Health: Global Challenges Journal, 7*(1), 95–117. https://doi.org/10.56508/mhgcj.v7i1.235

Smidt, W., Karpenko, O., Czepil, M., & Embacher, E.-M. (2024). Predictors of burnout of preschool teachers working in the warzone Ukraine. *Early Childhood Research Quarterly, 68*, 169–179. https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2024.05.002

State Service of Education Quality of Ukraine. (2025). *Results of monitoring the organized start of the 2025/2026 academic year in preschool education*. https://sqe.gov.ua/zdo-2025-2026/

Tkachenko, V. V., & Dron, T. O. (2023). Current aspects of preschool education providers' activities under martial law in Ukraine. *Educational Analytics of Ukraine, 3*(24), 116–127. https://doi.org/10.32987/2617-8532-2023-3-116-127

UNICEF. (2024, December 19). *Four in ten children are missing out on regular early childhood education – UNICEF survey*. https://www.unicef.org/ukraine/press-release/4-out-of-10-children-missing-out

UNICEF Ukraine, & International Labour Organization. (2026). *Access to early childhood education and care and women's economic empowerment in Ukraine*. National study. https://www.unicef.org/ukraine/reports/access-to-ECE-women-empowerment-Ukraine-study

Verkhovna Rada of Ukraine. (2024, June 6). *On preschool education* (Law of Ukraine No. 3788-IX). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text